

Vroegrijpe gewassen

vlotjes geoogst

Goede weersomstandigheden bij het rooien, een goede kwaliteit aardappelen, een inhaalslag bij de groei van de uien. Maar er zijn ook tegenvallers. Akkerbouwers kampen ook met weinig tal en roodrot in aardappelen, dikhalzen bij de uien en gele bieten.

Door: Harma Drenth
Fotografie: Ingrid Zieverink

De akkerbouw in de Wieringermeer staat onder druk. Enkele jaren geleden lag het akkerbouwareaal in de Zuiderzeepolder op ruim 15.000 hectare. Nu ligt het ingeklemd tussen de glazen muren van Agriport A7, het glastuinbouwgebied in het zuiden van de polder waarvoor inmiddels ruim 1.000 hectare is gereserveerd, en het Wieringerrandmeer, een project dat volgens de huidige plannen beslag zal leggen op 2.200 hectare landbouwgrond in het noorden van de polder.

Ondanks deze dreigingen aan de horizon is de stemming bij de akkerbouwers in de regio overwegend positief. De oogstwerkzaamheden gaan naar wens. De voorsprong in gewasontwikkeling die de hoge temperaturen in het begin van het groeiseizoen hebben veroorzaakt, is het hele seizoen gebleven. De oogst kon dus vroeger beginnen en het weer werkt mee. Het is lang genoeg droog om de producten binnen te halen. De enkele bui die valt, is welkom omdat die ervoor zorgt dat de harde kluiten zachter worden en de aardappelen bij de oogst niet meer beschadigen. „Een sprookje”, noemt een van de telers het.

De oogst levert echter zeer wisselende beelden op. De verschillen tussen percelen en tussen bedrijven zijn groot. „Dat komt door het extreme weer”, zegt Alex de Bruyckere van Haijtema Agrotheek. Kleine verschillen in neerslaghoeveelheid en moment van de bui, in bemesting en in structuur hebben grote invloed. „Bij de suikerbieten bijvoorbeeld zie je veel structuurplekken. Door de regenval is er soms een tekort aan stikstof en daardoor kleuren de bieten geel. De percelen die overbemest zijn, staan vaak wat groener.”

Bij de uien speelt de bemesting ook een grote rol. „De meeste percelen die met Flex Fertilizer zijn bemest, stonden er dit jaar goed op”, zegt De Bruyckere. Dit jaar is de mestsoort toegepast op 250 hectare uien en 800 hectare pootgoed. Stikstof wordt gegeven in de vorm van ammonium, wat niet uitspoelt. De combinatie met fosfaat zorgt ervoor dat de opname van fosfaat beter verloopt. „Het gewas groeit daarvoor gelijkmatig.” De ervaring van telers is dat de beginontwikkeling van de uien wat trager verloopt, maar dat het gewas die achterstand later inhaalt.

Bij de aardappelen bepaalt het moment van de neerslag het aantal knollen per plant. De ene kant van de Wieringermeer heeft tijdens de knolzetting een buitje gehad. „Daar hebben de telers voldoende tal onder het gewas zitten”, zegt De Bruyckere. Maar een ander deel van de polder kreeg dat eerste buitje pas later en daar valt het tal tegen. „Opvallend is dat de grens zo scherp is. Telers aan de ene weg hebben te weinig knollen, een weg verder is het geen probleem.”

'CHIPSAARDAPPELEN NIET TE GROF LATEN GROEIEN'

Sietse Oostenburg in Middenmeer steekt de rooier een paar keer heen en weer. Hij moest een paar minuten wachten op de volgende kieper - tijd voor een praatje met Alex de Bruyckere van Haijtema Agrotheek (I) - en nu is de diabolrol aangedroogd. Daardoor loopt de rol niet mee. De akkerbouwer laat de rooibek omhoog komen en steekt de rol schoon. Het ritueel herhaalt zich nogmaals, maar daarna loopt het goed.

De grond plakt aan de rol doordat bovenop de rug behoorlijk veel grote aardappelbessen liggen. Een raseigenschap van Lady Jo, een ras voor chipsfabrikant Lays. Ook is het loof nog redelijk taai en stroopt het nu en dan in de klapper. Eigenlijk gaat het Oostenburg daardoor niet snel genoeg. Maar ook het inschuren kost tijd. De partij komt in een schuur waar palen tussen het losgestorte product staan. Dat kost extra tijd, geeft Oostenburg toe. „De volgende partijen komen in de nieuwe schuur. Dat werkt vlotter.”

Overigens is Oostenburg wel tevreden over de oogst, die hij op 48 tot 49 ton per hectare schat. „Niet extreem hoog, maar voor chips rooi je altijd minder dan voor frites. We leveren 40 op, maar ze moeten voor de chips ook niet al te grof groeien”, zegt Oostenburg. De kwaliteit is goed.

Het onderwatergewicht van de Lady Jo ligt boven 400 gram. Hoe hoger het onderwatergewicht, hoe efficiënter in de chipsproductie en dat merkt de akkerbouwer in de uitbetaling. Maar het betekent ook voorzichtig rooien. Oostenburg teelt in maatschap met zijn moeder Minke 41 hectare chipsaardappelen. Naast Lady Jo telen ze Lady Claire, Saturna en Opera.

'ZORGEN OVER BEWAARBAARHEID PRODUCTEN'

Op het koel- en sorteerbedrijf Kielstra in Wieringerwerf is het buiten rustig. In de loods zijn volop bedrijvigheden, maar het oogsten van aardappelen en uien is achter de rug. De maatschap Jan, Diète en zoon Frank Kielstra teelt ruim 20 hectare pootaardappelen en 10 hectare uien. De producten worden opgeslagen in kisten.

De rode uien hebben dit jaar een minder goede oogst opgeleverd. Het opbrengstverschil tussen rode en gele uien ligt normaal rond 10 ton per hectare, zegt Frank Kielstra. Dit jaar loopt het op tot 20 ton. „De rode uien lieten het aan het eind een beetje zitten, terwijl juist de gele uien aan het eind nog behoorlijk zijn gegroeid.” De uien waren na de zaai niet berekend. Ze zijn daardoor laat gekiemd en hoewel ze doorgroeiden, leek het erop dat het geen hoge opbrengst zou worden. Tot zes weken voor de oogst. „De uien hebben die laatste weken een groei-explosie laten zien.”

Bij de aardappelen is de oogst wat achtergebleven doordat de regen te laat viel. En evenals de overige aardappeltelers komt hier en daar een knol met roodrot voor. „We maken ons dit jaar zorgen over de bewaarbaarheid van de producten”, zegt Kielstra. „In elke partij zit wel een rotje. Door roodrot, phytophthora of natrot. Suiptaden zijn sowieso een probleem. We begonnen met de teelt in een matige structuur en daarna volgde warmte. Die extremen, die gaan ten koste van de kwaliteit van het gewas. Daar moeten telers echt rekening mee houden. Wie dit jaar niet goed op zijn product let, die gaat een feest beleven.”

'BOUTERS EN GRAS DOOR SLECHTE STRUCTUUR'

Leendert Koolen in Wieringerwerf staat bij zijn opslagruimte aan de Schervenweg aan bij de inschuurlijn om gras uit de uien te rapen. „We hadden natte plekken en konden daarvoor op een perceel niet tijdig spuiten tegen straatgras.” Koolen teelt 12 hectare uien op vier percelen, verdeeld over twee locaties. Op beide locaties was de situatie vergelijkbaar: op het ene perceel stonden de uien er goed voor, op het andere kwamen slechte plekken voor. De goede uien liggen nu bij elkaar in de bewaring aan de Noorderdijkweg, de laatste vrachten van de minder goede uien worden nu in de bewaring aan de Schervenweg gereden. „Het kost ons wat meer transport, maar uiteindelijk zijn het nu twee uniforme partijen.”

De opbrengst van de goede partijen schat Koolen op 65 tot 70 ton met 70 procent grof. Op de slechte percelen houdt de opbrengst bij 45 tot 50 ton op. Het percentage grof ligt rond 50 en dat vindt Koolen uiteindelijk niet tegenvallen. „Het voordeel van een holle stand is dat de uien makkelijker dik worden”, zegt hij. „Maar er komen ook wat bouters voor.” Een deel van deze dikhalzen gaat achter de stortbak meteen de grondkieper in. Een enkeling verdwijnt in de hoop. Deze uien zal Koolen niet lang bewaren. „Het leek me weggegooid geld om in deze ongelijke uien MH te spuiten”, zegt hij.

De slechte stand van de uien komt vooral door te veel water. Aan de Noorderdijkweg stonden deze uien tegen de dijk, op een perceel waar veel kwel zit. „Daar zijn we gebaat bij een droge zomer. In natte perioden is het daar snel te nat.” Aan de Schervenweg is de slechte stand te wijten aan het egalisatiewerk dat is uitgevoerd. „Darmee verrijd je de structuur. Het heeft tijd nodig om te herstellen. Na de droogte dit voor-

jaar kwamen de uien op en toen zagen we al dat we structuurschade zouden krijgen. Die schade is verergerd door de natte periode in de zomer.” Zodra de laatste kiepers uien binnen zijn, gaat Koolen weer verder met de oogst van het pootgoed. Van de 53 hectare zit nog maar 12 hectare in de grond. Het loopt vlotjes, zegt Koolen. „Zo'n

oogstseizoen is een sprookje.” De kwaliteit is goed en rot komt nauwelijks meer voor. „Het tal is wat laag doordat we aan deze kant van de polder wat weinig water hebben gehad rond de knolzetting. Aan de andere kant van de polder was dat beter, maar ik heb gehoord dat ze daar wat meer rot in de partijen hebben.”

'CONSUMPTIEAARDAPPELEN MOOI AAN MAAT'

Ton Moors in Wieringerwerf kampt met een elektrische storing in de stortbak. Een dag eerder was al een zekering doorgebrand. Hij zoekt naar het werkelijke probleem. „Een relais wil niet goed schakelen.” Moors blijft er rustig onder. Hij heeft een extra kieper lopen, waardoor de rooier niet meteen stil staat.

Moors teelt in totaal 22 hectare consumptieaardappelen van het ras Remarka. Bijna 16 hectare daarvan is geteeld uit eigen pootgoed, dat vorig jaar op een gehuurd perceel is geteeld en waar te veel pok in bleek te zitten. „Daarom heb ik die partij gebruikt als eigen pootgoed, voor de consumptieteel. Het gewas staat er prima op”, zegt

Moors. Dit in tegenstelling tot het perceel van ruim 5 hectare, waar de rooier juist die ochtend is begonnen. Het is een afgekeurd perceel pootgoed. „We hadden ze aangekocht als SE, dus duur materiaal”, zegt hij. Toen de aardappelen boven kwamen, bleek het al gauw mis te zijn. Een groot deel van de planten bleek bacterieziek. „Als je in het perceel stond, kon je om je heen wel tweehonderd zieke planten aanwijken. Selecteren was onbegonnen werk.” Moors heeft het perceel laten uitgroeien tot consumptieaardappelen. Hij schat de opbrengst op ruim 50 ton per hectare. De knollen zijn mooi blank en de maatvoering is goed. Aan welke afnemer Moors de aardappelen gaat leveren, weet hij nog niet. „Ik kan er nog alle kanten mee op.” Over de overige pootaardappelen, in totaal 45 hectare, is Moors goed te spreken. „Er zat een enkele phytophthora-knol in, ondanks een strak spuitschema van om de vijf dagen. Maar ik heb geen natrot gezien. Wel veel meer roodrot dan in andere jaren.” Bij het inschuren heeft Moors ongebluste kalk gebruikt, zodat het vocht wordt opgenomen. „Dan versmeert het niet zo op de machines en in de box.” De opbrengst van de poters had beter gekund, zegt Moors. Hij hoopt 30 ton onder lood te kunnen halen en hij heeft geen 10 ton in de bovenmaat gerooid. „We missen tal”, verklaart hij. „We hebben hier laat regen gehad en dat scheelt in de zetting.”

Bij de uien heeft Moors een beste oogst binnengehaald. „De opbrengst zit door de 70 ton, hoewel aan de fijne kant. Het haalt net 60 procent grof”, schat hij. „Maar het was een mooie, egale baan uien en ik denk dat de bespuiting met MH op het goede moment is gebeurd.” Moors wil de uien daarom net als voorgaande jaren lang bewaren; tot eind april, begin mei.

